

„Poszukiwania wiosny w muzeum”

To już pewne – po ponad trzech miesiącach zimy wreszcie wróciła do nas wiosna. Jej pierwszych oznak poszukiwali uczniowie biorący udział w organizowanej przez Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu imprezie plenerowej „Powitanie wiosny w skansenie”. Wraz z nimi do skansenu przywędrowała grupa słomianych Marzann, które były symbolem mrozów, chorób, zmartwień i niepowodzeń. Młodzież szybko się z nimi jednak rozprawiła...

Dzień wiosennego przesilenia stanowił jedną z najważniejszych uroczystości w życiu dawnych mieszkańców wsi. Do tej pory uśpiona ziemia zaczynała się budzić, oczekując na ziarno, by mogła wydać plon. Do tego konieczne było dopełnienie prastarego obrzędu wypędzenia zła i śmierci. Grupa młodych dziewcząt tworzyła w tym celu kukłę ze słomy, którą następnie ubierała w strój druhny. Składał się na nią fartuszek, spódnica, biała koszula, kolorowy wianek i korale. Marzaniok taki, zwany też Marzanną, lub Śmiercichą, skupiał w sobie wszystkie utrapienia dręczące ludność w czasie zimy. Obnoszono go po wsi, kłaniając przed każdą chałupą w celu zabrania z niej nieszczęść. Napotkawszy po drodze kałużę, „podtapiano” go, by unieszkodliwić ciemne siły w nim się czające. Po dotarciu nad rzekę płynącą nieopodal osady, rozbierano go i wrzucano do wody, dla pewności czasem podpalając. Ważne było, by potem nie wracać po niego, ani go nie dotykać, by licho nie powróciło i jakim choróbskiem nie pokarało. Tego samego dnia wieczorem panny kolędowały między domostwami z Gaikiem, symbolem wiosny. Była to zielona gałąź sosny przystrojona we wstążki, papierowe kwiaty i jajka, które w świadomości ludowej pełniły funkcję nośników życia. Podczas tych obchodów składały gospodarzom życzenia, wnosząc pomiędzy gromadę radość i powodzenie. Nawet wieki napomnienia Kościoła nie zdołały wymazać całkowicie tej pięknej tradycji. Jeszcze dziś jest ona kultywowana, choć zmienił się i wygląd Marzann i jej cel. Obecnie powitanie wiosny odbywa się w Dzień Wagarowicza i ma formę wspólnej zabawy dzieci i młodzieży szkolnej.

Ten obyczaj już od wielu lat praktykowany jest także w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu. W dniu 20 marca już po raz kolejny młodzi miłośnicy folkloru powitali w skansenie wiosnę. Podczas zorganizowanej dla nich imprezy plenerowej poznali obrzędowość związaną z pożegnaniem zimy, wzięli udział w konkursie na najciekawszą Marzannę, jeździli wozem, zwiedzali muzealne zagrody i bawili się przy ognisku. Do rywalizacji o miano nieoficjalnej „Miss wiosny” stanęło 7 kukieł wykonanych przez ponad 100 uczestników. Nieodłączny element ich ubiorów stanowiły kartki ze złymi ocenami uczniów. Spośród nich wyłoniono jedną, którą spotkał nie lada zaszczyt. Została ona poniesiona na czele pochodu zdążającego nad brzeg przepływającej przez skansen Sierpienicy. Tam zapłonęła... bynajmniej nie rumieńcem. A w końcu udała się w swą ostatnią podróż, niesiona przez prąd rzeki wprost do morza. Zabrała ze sobą mrozy, choroby, smutki i niepowodzenia szkolne. Jej poświęcenie zostało nagrodzone oklaskami i wiewatami uczniów, którzy wykrzykiwali przy tym: „Precz zimo zła”. Znad rzeki korowód powrócił przed karczmę, niosąc zielony gaik. Tam czekała na nich niespodziewana atrakcja. Przez mały teleskop podziwić mogli częściowe zaćmienie słońca widoczne tego dnia nad Polską. Wszyscy czekali jednak już z

niecierpliwością na wynik głosowania jury. Wreszcie przewodnicząca komisji ogłosiła, że pierwsze miejsce zdobyła Marzanna wykonana przez Centrum Kulturalno-Oświatowo-Rekreacyjne w Skępem, drugie kukła autorstwa grupy ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Sierpcu, na trzecim stopniu podium stanęli uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Ciełuchowie, wyróżnienie natomiast przyznano wychowankom Szkoły Podstawowej w Przeradzu. Wszystkim zwycięzcom serdecznie gratulujemy!

Po takim powitaniu można mieć pewność, że wiosna zagości u nas na dobre, rącząc wieloma pięknymi, słonecznymi dniami sprzyjającymi poznawaniu jej uroków. Jak wiadomo nigdzie nie jest ona tak urokliwa jak w skansenie. O tym przekonać się będzie można już w tę niedzielę, podczas imprezy plenerowej „Niedziela Palmowa w skansenie”. Dla uczestników wydarzenia przygotowano szereg atrakcji. Konkurs na najpiękniejszą palmę, kiermasz produktów wielkanocnych, występy zespołów folklorystycznych, pokazy pracy gospodarskich związanych okresem wiosennym, warsztaty tworzenia palm i zdobienia pisanek i przejażdżki bryczką to tylko niektóre z nich. To po prostu trzeba przeżyć!

*Jarosław Asztemborski
Dział Promocji i Upowszechniania
Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu*